

Vänersborgs kommun

Utredning
2014-07-22

Dnr: KS2014/302

Jessica Vacklid
Internationell samordnare

Vänersborg och de nordiska vänorterna

Innehållsförteckning

Uppdrag.....	3
Historik	3
Föreningen Norden	3
Våra vänorter	4
Omvärldsperspektiv	7
Analys och slutsatser	9
Källor.....	12

Bilaga 1: Kort om vänorterna

Bilaga 2: Exempel på ett aktivt vänortsavtal

Uppdrag

Inför vänortskedjans planeringsseminarium i Sydslesvig den 19-21 september 2014 har Styrgruppen för Internationellt Arbete gett i uppdrag åt internationell samordnare att kartlägga kommunens vänortsförbindelser. Syftet har varit att få en klar bild över befintliga avtal och en belysning av status och framtid för deltagande i vänortskedjan.

Metod och avgränsning

För att kunna göra en allsidig kartläggning har både muntliga och skriftliga informationskällor använts för att belysa historik, nuläge och exempel från omvärlden. Förutom att söka i kommunens eget diariet förda arkiv har framförallt dokumentation från Föreningen Norden Vänersborg och samtal med dess ordförande varit till stor nytta. En fullständig källförteckning finns i slutet av rapporten.

Det är relevant att observera att arbetet har avgränsats till att gälla den nordiska vänortskedjan. Vänersborg slöt 2010 ett partnerstadsavtal med den tyska staden Lich, vilket kan likställas med en vänort. Formerna för samarbetet med Lich och eventuell utveckling av dessa berörs inte här, utan är planerat att lyftas separat vid ett senare tillfälle.

Historik

Vänort är en formaliserad vänskap med en annan ort och har historiskt omfattat administrativa, kommersiella och mellanmänskliga kontakter. De flesta nordiska vänortskontakter i Sverige slöts i anslutning till andra världskrigets slut. Världskriget hade skapat ett behov av att knyta närmare kontakt mellan människor i de nordiska länderna och att utveckla den folkliga och kulturella gemenskapen som existerade. Grundidén med vänorterna var därför att skapa förståelse och vänskap genom internationellt umgänge och utbyte och därigenom uppnå en ”nyttigt korrigerande effekt på den officiella politiken. Miljoner handslag över gränser, bergskedjor och hav förmodas göra det mindre lätt att ta till vapen”.

Det första vänortsutbytet genomfördes mellan Thisted och Uddevalla 1939. Efter kriget togs verksamheten upp och 1946 hade 34 vänortsförbindelser slutits mellan Sverige och Danmark. Ytterligare 26 orter stod på kö och väntade på en vänortskontakt.

Motsvarande utveckling skedde även i resten av Europa, där vänortsrörelsen hade en enorm utveckling efter andra världskrigets slut och under 50-talet. De flesta samarbeten var mellan städer som strax innan skadats under kriget. Även under perioder när EU utvidgats har vänortssamarbetena ökat kraftigt. Så skedde till exempel efter diktaturernas fall i Grekland, Spanien och Portugal under 70-talet och deras anslutning till EU under 80-talet samt efter förändringarna i Centraleuropa när kommunistregimerna fallit 1989.

Vänort är ett svenskt ord. Det vanligaste begreppet på samma företeelse i Europa är tvillingstad (eng: twin town, fra: jumilage), men även partnerskapsstad förekommer.

Föreningen Norden

Det nordiska vänortsarbetet har nära anknytning till Föreningen Norden. Föreningens syfte har allt sedan starten 1919 varit att öka det nordiska samarbetet och har en stark grund i tankar om folkrörelse, folkbildning och att främja fred och demokrati. Organisationen växte fram i efterdyningarna av första världskriget, då det fanns ett stort behov av ett praktiskt nordiskt samarbete. Det är en ideell, frivillig och politiskt och religiöst oberoende förening.

Idag har verksamheten en stor bredd och delas in i tre olika områden; föreningsverksamhet, projektverksamhet och externa uppdrag. Föreningsverksamheten bedrivs av 23 distrikt och ca 140 lokalavdelningar i landet. Här anordnas studiecirklar, föreläsningar, resor och annan mötesverksamhet och det är också här föreningens aktiva vänortssamarbete sker. Antalet medlemmar i Föreningen Norden uppgår till ca 13 000. Förutom privatpersoner kan även organisationer vara medlemmar, vilket bland annat ca 200 bibliotek och ca 350 skolor är.

Föreningen verkar vara inne i en process för att försöka anpassa sig till de förändringar som skett i omvärlden. Man ser till exempel ett minskat kommunalt engagemang för vänortsarbetet till förmån för deltagande i externt finansierade internationella projekt parallellt med ett upplevt minskat ideellt intresse. Man menar att ett modernt, individ- och samhällsnyttigt vänortssamarbete har en plats även i en globaliserad värld.

Föreningen Norden Vänersborg

Lokalavdelningen i Vänersborg bildades redan 19 april 1945. Det är idag en aktiv förening, som arrangerar ett brett program för allmänheten att ta del av både vår och höst. Medlemsantalet ligger för närvarande runt 100 st. Antalet medlemmar har stigit de sista åren och Vänersborg är den lokalavdelning som ökar mest i distriktet.

I den senaste viljeförklaringen från 16 april 2013 slås följande fast:

- "Vi vill samla alla intresserade av den nordiska kulturen till möten för att informera om vad som sker i våra grannländer och diskutera det nordiska samarbetet
- Vi vill stimulera till deltagande i vår vänortskedjas årliga träffar
- Vi vill medverka till ökade kunskaper om internationella frågor samt sprida förståelse för demokrati och mänskliga rättigheter.
- I kommunen vill vi bygga nätverk och samarbeta med andra lokala ideella föreningar samt påverka politikerna till ökad förståelse för föreningslivets villkor."

Varje år besöks en vänort enligt ett rullande schema. Vänortsmötet 2013 var på Åland, dessförinnan i Vänersborg (2012), Holmestrand (2011), Siglufjördur (2010), Herning (2009), Husby (2008) och Kangasala (2007).

I år ersätts vänortsmötet av ett styrelseseminarium under tre dagar i Husby (Sydslesvig) den 19-21 september för planering av det framtida vänortssamarbetet. Bland annat kommer kommunernas intresse att delta i vänortskedjan och möjlighet till avtal med och mellan kommunerna diskuteras.

Lokalföreningen i Vänersborg har en vilja att fortsätta utveckla organisationen och samarbetsformerna, inte minst för att också kunna attrahera fler medlemmar från yngre ålderskategorier. Bland annat tittar man på möjligheterna att söka stöd för projekt genom EU-finansiering.

Våra vänorter

Vänersborg ingår i den största vänortskedjan i Norden, som innefattar hela 9 orter (områden). Den knyter ihop alla de nordiska länderna, de självstyrande områdena och den nordiska gränsbefolkningen söder om Danmark. Totalt samlar kedjan mer än 1100 medlemmar genom sina respektive lokalavdelningar i Föreningen Norden.

Allt startade under året efter andra världskrigets slut. 1946 knöt Herning och Vänersborg formella vänortsförbindelser med varandra, 1947 följde Holmestrand. Den direkta orsaken till att starta upp arbetet var skolbarnsutbyten. Vänersborg hade redan en "fadderort" i Finland, Utajärvi, och som en naturlig följd gick även den med i vänortskedjan 1948. Året efter följde Siglufjördur på Island och i och med det fanns all fem nordiska länder representerade i kedjan.

Under 70-talet utvecklades vänortskedjan ytterligare. Utajärvi valde 1976 att gå ur samarbetet och arbetet med att finna en ny finsk partner påbörjades. Från isländskt håll kom också förslag om att knyta ett område på Färöarna till kedjan. Åland med sitt självstyre inom det officiella Norden visade också intresse att delta i vänortarbete. Under decenniets slut utökades därför kedjan med tre nya partners – 1977 anslöt Kangasala i Finland och de 15 landkommunerna på Åland, därefter följde Eidi på Färöarna 1978.

Under 80-talet expanderade kedjan med ytterligare två partners. Den dansktalande befolkningen i tyska Sydslesvig hade under flera år deltagit i vänskapsortssamarbetet genom sina förbindelser med Herning. Man beslöt att ge denna minoritet fast plats i kedjan, vilket formaliserades 1989 genom att Husbys dansktalande befolkning upptogs som partner. Samma år upptogs också bygden Arsuk på Grönland.

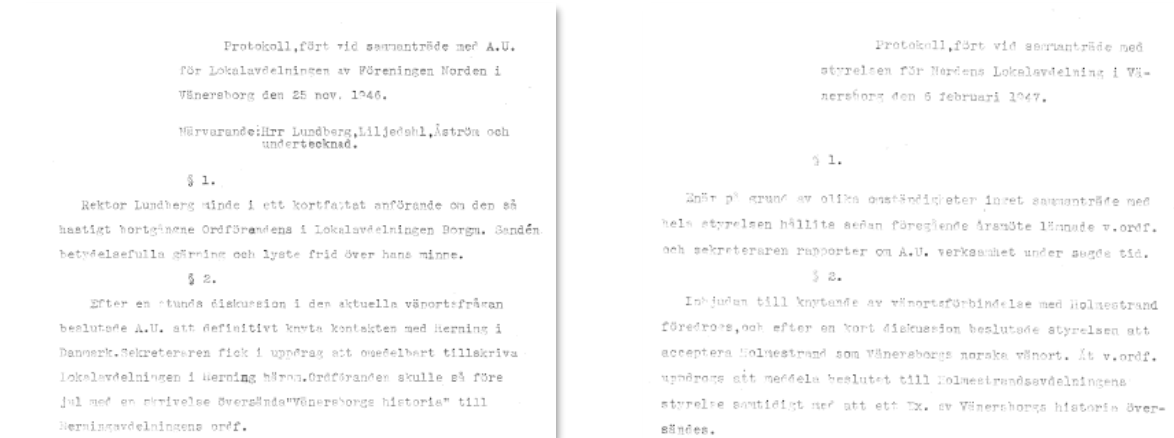
Vänort	Land (eller område)	Kontaktår	Medlemsantal
Vänersborg	Sverige	1946	100
Herning	Danmark	1946	230
Holmestrand	Norge	1947	100
Siglufjördur	Island	1949	30
Kangasala	Finland	1977	70
15 landkommuner	Åland	1977	250
Eidi	Färöarna	1978	Uppgift saknas
Arsuk	Grönland	1987	15
Husby (dansk)	Sydslesvig	1988	340
			1135

Figur 1: Översikt av vänorternas geografiska placering, tidpunkt för inträde i vänortskedjan samt medlemsantal i respektive lokalavdelning i Föreningen Norden 2013.

För kortfattad information om varje vänort, se bilaga 1.

Avtal

Det finns inga kommunala avtal mellan vänorterna att finna i arkivet, varken från den tiden när vänortsförbindelserna slöts eller senare. Det beror troligtvis på att kontakterna mellan vänorterna har initierats och utvecklats inom ramen för Föreningen Nordens lokalavdelningar. Kommunen har setts som en viktig medaktör men det är oklart exakt hur rollfördelningen har sett ut genom åren. Inte heller mellan lokalföreningarna finns det några regelrätta avtal att peka på. I föreningsarkivet finns det sammanträdesprotokoll från 40-talet som visar när de första förbindelserna knöts.

Figur 2: Utdrag från sammanträdesprotokoll för lokalavdelningen av Föreningen Norden i Vänersborg nov 1946 och feb 1947.

Detta behöver dock inte ses som att verksamheten varit utan ramar. Grundtankarna från Föreningen Norden centralt bildar ju ramverket även för lokalavdelningarna. Gissningsvis har det utifrån det varit upp till respektive vänortskedja hur man organiserar och bedriver samarbetet. Genom åren har det utvecklats en praxis och grundprinciper för vad som ska känneteckna vänortskedjan.

HVA KJENNETEGNER SÅ VÅR VENNSKAPSBYKJEDE?

Denne konferanserapporten gir delvis svar på det, men noen kjennetegn bør med på veien allerede nå:

1. Arbeidet i kjeden foregår vesentlig på et folkelig grunnlag - dvs. det er Foreningen Nordens lokallag og samarbeidende organisasjoner som er toneangivende.
2. Det er imidlertid et godt samarbeid med kommunene, ikke minst på det økonomiske plan i forbindelse med de årlige vennskapsbystevner.
3. Det er slått fast at det skal være et hovedarrangement i vennskapsbykjeden hvert år - etter en langsiktig plan.
4. Hver vennskapsby står fritt til å legge opp sine arrangementer etter egne forutsetninger, ønsker og behov.
5. Nesten all innkvartering i forbindelse med de folkelige arrangementene foregår privat.
6. De som deltar i arrangementene finansierer selv sine reiser og er med på å finansiere arrangementene gjennom deltakeravgifter.
7. Skoleutveksling, lærerseminarer og internordiske leirskoler blir organisert.
8. Det er et aktivt nettverk mellom Foreningen Nordens lokallag i kjeden.

Noen stikkord om vår vennskapsbykjede til slutt:

FELLESSKAP - FOLKELIGHET - KONTINUITET - SAMARBEID

Figur 3: En sammanställning över vad som kännetecknar samarbetet i vänskapskedjan, som det beskrivs i en rapport från huvudarrangementet 1992 (konferens i Christianslyst 25-28 oktober). Detta är aktuellt även idag.

Hur relationen mellan respektive Nordenförening och kommun ser ut varierar. Tre föreningar får för närvarande bidrag från kommunen för sin verksamhet – Kangasala (okänd summa), Herning (16 800 DKK), Husby (35 000 DKK). Hernings kommun har helt överlåtit åt lokalföreningen att hantera vänortsarbetet, i och med kommunsammanslagningen 2007. Mellan Holmestrand och kommunen har det funnits ett särskilt avtal kring vänortsarbetet, men det är för närvarande vilande och just nu erhålls inget ekonomiskt bidrag.

Aktiviteter

Huvudarrangemanget inom vänortskedjan är det årliga vänortsmötet. Utöver detta finns det inte mycket dokumentation diariefört kring bilaterala aktiviteter och utbyten vid en sökning i det kommunala digitala arkivet, som spänner åtminstone över de sista 25 åren. 2002 deltog Vargöns musikkårs flagg- och drillflickor vid Holmestrands nationaldagsfirande. Detta upprepades igen 2014. Detta ger dock enbart en bild över den kommunala verksamhetens involvering i vänortsarbetet (kommunstyrelsens arbetsutskott beviljade ekonomiskt stöd till musikkårens resa). Det finns en möjlighet att det kan ha skett andra utbyten mellan föreningslivet som inte fångats upp här, även om sannolikheten är ganska låg. Lokalt driver dock Föreningen Norden Vänersborg ett aktivt arbete, med flera lokala arrangemang varje vår och höst.

Det sker inga direktkontakter mellan Vänersborgs kommun och de kommunala administrationerna hos de övriga vänorterna idag och det saknas också angivna kontaktpersoner. Vänorterna har hitintills inte blivit en aktiv del av det kommunala internationella arbetet.

Det har under våren 2014 kommit en förfrågan till internationella samordnarna från lärare på Blåsutskolan om att etablera kontakt med en skola i Kangasala för utbyte. De avvaktar besked om hur kommunen avser att fortsätta sitt deltagande i vänortskedjan innan några aktiviteter initieras.

Omvärldsperspektiv

Utifrån ett antal frågeställningar har en utblick i omvärlden gjorts för att tillföra ytterligare perspektiv. Hur ser det ut i andra svenska kommuner? Hur resonerar de som har avslutat sitt vänortsarbete och de som är aktiva? Hur stöttar EU vänortsarbete?

Vänortsarbete i Sverige

Under våren 2011 genomförde Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) en enkätundersökning av sina medlemmars vänortskontakter, inom Norden, EU och övriga världen. Syftet var att få en översikt över det aktuella engagemanget i vänortsarbetet. Enkäten besvarades bland annat av 256 kommuner.

Vid tiden för undersökningen hade 131 av kommunerna en eller flera nordiska vänorter, och det totala antalet vänorter uppgick till 401 st. Detta var en minskning med 186 vänorter sedan 2007, då en liknande undersökning genomförts. En anledning till den stora minskningen tros vara större kommunsammanslagningar i Danmark och Finland. Flera kommuner hade angett att deras vänort hade valt att bryta kontakten i samband med detta. Grad av aktivitet i vänortssamarbetet varierade. 54 % uppgav att de hade ett aktivt samarbete (regelbunden kontakt och gemensamma utvecklingsprojekt). En tredjedel svarade att de inte hade någon aktivitet alls, dvs. att relationerna var vilande. Övriga angav att de hade sporadiska samarbeten (oregelbunden kontakt). De vanligaste områdena för kommunernas vänortssamarbeten var inom skola, utbildning, idrott och föreningar. De kommuner som driver aktiva samarbeten fokuserar också på mer "hårda" områden som t.ex. miljö, stadsplanering och kommunal teknik.

Rapportens resultat visade en trend för minskat engagemang för vänortsarbete till förmån för andra internationella samarbetsformer. Trenden gick också mot ett minskande intresse för de nordiska länderna medan intresset för övriga EU och världen ökat. Aktiva medlemmar tenderade att använda sina vänortskontakter mer strategiskt, med en ambition att arbeta i projektform med fokus på tillväxt och verksamhetsutveckling.

Ett par nyckelorsaker pekas ut i rapporten. De kommuner som hade en syn på vänortsarbetet som förlegat hade logiskt också ett minskat engagemang. Flera svaranden lyfte fram att den ökande internationaliseringen med fokus på utvecklingsmål inte gick ihop med det traditionella vänortsarbetet. En annan orsak var bristen på ekonomiska och personella resurser, vilket också kan bidra till en prioritering av internationella samarbetsformer med möjligheter till extern finansiering, till exempel EU-projekt. Det konstateras dock att synen varierar. Inom aktiva vänortssamarbeten har de hittat gemensamma intressen och utmaningar och utvecklat samarbetsformerna. Här lyfter man också värdet för det civila samhället, inte minst genom ungdomsarbete.

Ett aktivt exempel – Norrköpings kommun

Norrköping bedriver ett aktivt vänortsarbete som en del i det övriga internationella arbetet. Vänortskedjan, bestående av sex orter, organiserar sitt arbete utifrån ett samarbetsavtal som löper om 10 år som de kallar för Nordisk Plattform. Här slås fast vilka samarbetsområden som ska prioriteras samt arbetsform och ansvar. Arbetet ska bidra till städernas utveckling och stärka förståelsen för nordiska demokrati- och samhällstraditioner. Det ska också vara ett synligt och viktigt inslag i deras respektive internationella arbete. Avtalet består av en principiell del som undertecknas av fullmäktigeordförandena alternativt borgmästarna, samt en mer praktisk del med tidsbestämda handlingsplaner med konkreta projekt och idéer.

Exempel på samarbetsområden:

- Hållbar samhällsutveckling och miljö
- IT i demokratiutvecklingen
- Utmaningar för kommunerna med anknytning till den demografiska utvecklingen

Avtalets principiella del finns i sin helhet som bilaga 2.

Flera av vänorterna deltar också i ett externt nätverk kring stadsplanering, Nordic Citys Network, vilket också stimulerar samarbetet och håller det relevant.

Norrköpings internationella samordnare ser flera positiva aspekter med att hålla kvar kontakten med vänorterna. Man har alltid en första ingång att vända sig till vid nya projektidéer. Om idén inte passar den aktuella vänorten kan de i sin tur ofta förmedla kontakter till andra aktörer som kan vara relevanta. Det är uppbygga relationer som man kan ha stor nytta av vid uppstarten av EU-projekt. Den politiska synen i Norrköping är också att Norden blir viktigare och viktigare i internationella sammanhang. Våra länder liknar varandra och tillsammans blir vi starkare i världen.

Vänortsarbete i EU

Vänortssamarbete är i allra högsta grad levande inom Europa idag. Antalet vänortssamarbeten mellan europeiska städer och kommuner uppgår till mer än 20 000 st. Sedan 1989 stödjer EU vänortsarbete på ett väldigt konkret sett, genom att faktiskt tillhandahålla finansieringsmöjligheter för just detta inom programstrukturen.

Programmet *Ett Europa för Medborgarna* (Europe for Citizens) vill öka medborgarengagemanget och att ge möjlighet för den civila sektorn att delta i och påverka EUs utveckling. Programmet är indelat i

två programområden – *Europeisk hågkomst* och *Demokratisk delaktighet och medborgarengagemang*. Under det sistnämnda finns vänortssamarbete och nätverk av städer som specifika åtgärder som kan finansieras. Under innevarande budgetperiod 2014-2020 har programmet tilldelats drygt 185 miljoner €. Programmet har två utlysningar om året när projekt kan ansöka om finansieringsstöd. Liksom för övriga EU-program måste projekten uppfylla programmets mål och kriterier för att kunna erhålla stöd. Programmet är tillgängligt för såväl offentliga aktörer och frivillorganisationer.

De europeiska kommun- och regionförbundens samarbetsorganisation (the Council of European Municipalities and Regions, CEMR) förespråkar också värdet av vänortsarbete. De har skapat en hemsida för att ge en samlad information om vänortssamarbete i Europa, ge stöd och verktyg för att etablera en vänortsrelation (www.twinning.org).

Analys och slutsatser

Vänortsarbete har en lång tradition– i grunden en folkrörelse på för fred och demokrati, som växte fram på en kontinent sargat av två världskrig. Vänortssamarbete utmanas och prioriteras oftare bort idag i en mer globaliserad värld, där internationella kontakter på administrativ nivå knyts mer strategiskt och projektorienterat för att främja tillväxt och verksamhetsutveckling. En viktig drivkraft för detta är också möjligheten att få extern finansiering för sitt kommunala utvecklingsarbete, inte minst via EU-projekt.

På kommunal nivå är idag Vänersborgs nordiska vänortssamarbete vilande och det finns inte några kontaktytor mellan de kommunala verksamheterna. Det verkar inte heller ha funnits de senaste decennierna. I övrigt bedriver kommunen ett aktivt internationellt arbete och nya vänortsliknande förbindelser har utvecklats de senaste åren med Lich i Tyskland och Omaruru i Namibia. Trenden i Sverige visar att intresset för vänortsarbete har minskat bland kommunerna. Samtidigt finns det kommuner som bedriver ett aktivt arbete och har moderniserat sina samarbetsformer. Det tycks dock mest vara synen på vänortsarbete som styr och hur man utifrån det väljer att utveckla möjligheterna. Det finns också finansiellt stöd från EU att tillgå för projektaktiviteter.

På civil nivå är vänortssamarbetet dock aktivt och inne i en utvecklingsfas. Föreningen Norden Vänersborg har ca 100 medlemmar och har haft en positiv medlemsutveckling de sista åren. Föreningen erbjuder ett folkbildande program till kommunens invånare vår och höst och har en vilja att utvecklas. Vänortskedjan träffas årligen. I praktiken är det föreningen som driver vänortsarbetet i kommunen riktat till den civila sektorn. Föreningen verkar under mycket knappa resurser och får använda mycket av sina medel bara för att hyra lokal till sina styrelsemöten.

Mot bakgrund av den information som har presenterats ovan bedöms **det fortfarande finnas skäl att bibehålla vänorterna**. Nedan listas de viktigaste skälen och rekommendationer kopplade till dem.

- Kommunen vill främja ett aktivt föreningsliv och medborgarskap – på civil nivå är vänortsarbetet aktivt och under utveckling.
- Inriktningen på vänortsarbete styr hur det utvecklas – det finns en outnyttjad potential för värdefulla samarbetspartners och tillgång till nätverk inom vänortskedjan även för den kommunala verksamheten. Det kan finnas fördelar med att ha tillgång till nätverk med geografisk närhet för delvis enklare samarbetsformer, för att avdramatisera internationella kontakter och göra det mer lättillgängligt för fler kategorier inom kommunen.

- Vänortskedjan ger kommunens internationella engagemang en historisk förankring och är en del i den "röda tråden" i hur det internationella arbetet har utvecklats och en viktig länk till att hålla vår efterkrigshistoria levande.

Rekommendationer

Kommunen vill främja ett aktivt föreningsliv och medborgarskap

På civil nivå är vänortsarbetet aktivt och under utveckling. Genom att stanna kvar i och lyfta fram vänortskedjan som en del i det internationella arbetet kan kommunen stötta och ge viss stadga kring det aktiva arbetet som lokalföreningen bedriver. Detta blir också ett stöd till föreningens utvecklingsarbete att öka engagemanget hos fler invånare.

Formell överenskommelse

För att tydliggöra rollerna föreslås att kommunen gör en formell överenskommelse med föreningen Norden Vänersborg att driva vänortsarbetet inom och för den civila sektorn. En sådan överenskommelse bör också beskriva ansvarsfördelningen mellan kommunen och föreningen avseende vänorterna. Kommunens internationella samordnare bör också kunna stötta föreningen i sitt utvecklingsarbete med kompetens kring projektansökningar, till exempel inom programmet Ett Europa för Medborgarna.

Ekonomiskt bidrag

Det finns flera exempel inom vänortskedjan där ekonomiskt stöd ges till föreningen där kommunen överlåtit hela eller delar av vänortsarbetet. Då vänortsarbetet bör ses som en del av kommunens internationella arbete föreslås att föreningen Norden i Vänersborg tilldelas ett mindre ekonomiskt bidrag om 15 000 kr per år, för att markera uppgiftsfördelningen och ge ytterligare status till verksamheten och stötta utvecklingsarbetet. Finansiellt stöd skulle kunna tilldelas ur de kammungemensamma medlen för internationalisering vid början av verksamhetsåret. Medlen kan villkoras för vissa ändamål, till exempel att kostnader för möten, lokaler, föredragshållare etc. I slutet av varje verksamhetsår ska föreningen i gengäld lämna in en ekonomisk redovisning tillsammans med en kortfattad rapport. Förslag att detta prövas under ett första år för att sedan utvärderas.

Inriktningen på vänortsarbetet styr hur det utvecklas

Vänortsarbetet blir delvis vad man gör det till. Det finns således en potential att vänorterna skulle kunna vara värdefulla samarbetspartners och resurser även i det kommunala internationella arbetet. Det kan också finnas fördelar med att ha tillgång till nätverk med geografisk närhet för delvis enklare samarbetsformer, för att avdramatisera internationella kontakter och göra det mer lättillgängligt för fler kategorier inom kommunen.

Aktivera relationerna på administrativ nivå, men i mindre steg och utan förpliktelser

Då Vänersborgs vänortskontakter länge varit vilande krävs det troligtvis en betydande insats för att få dessa till en aktiv, professionell nivå. Det är inte heller i dagsläget känt hur övriga vänorter förhåller sig till eller bedriver internationella samarbeten. Inom organisationen pågår också en genomlysning av det internationella arbetet som helhet, för att kunna vidareutveckla det mer strategiskt för att ge ytterligare mervärde i framtiden. Innan det arbetet är klart bör inte kommunen lägga stora resurser på att utveckla arbetet med vänorterna, då det är osäkert om insatsen ger det mervärde som önskas. Aktivera relationerna på administrativ nivå, men gör det i mindre steg och utan förpliktelser samt inom områden som är relevanta. En stegvis utveckling av relationerna skulle till exempel kunna vara att etablera kontakt mellan de tjänstemän som arbetar med internationella frågor som ett första

nätverk för informationsöverföring. Nästa steg föreslås vara att stötta lärarna från Blåsut-skolan att genomföra ett utbyte med den finska vänorten Kangasala, som ett första praktiskt exempel.

Positiv hållning till avtal mellan kommunerna i vänortskedjan

Vid vänortskedjans planeringseminarium i september (där Vänersborg anmält deltagande) kommer frågan om kommunernas intresse att delta i vänortskedjan och eventuellt avtal mellan dem att tas upp. Utifrån tidigare analys föreslås att kommunen markerar positivt intresse att delta i vänortskedjan samt ställer sig positiva till att diskutera ett avtal mellan kommunerna. Avtalet bör dock inte villkora en viss aktivitet eller samarbetsform, utan mer vara utformad som en vänortsed.

Vänortskedjan ger kommunens internationella engagemang en historisk förankring

Det är enkelt idag att välja att se vänortarbete som förlegat till förmån för andra projektbaserade samarbeten. Det finns dock en poäng med att inte klippa av banden till sin historia. Det knyter ihop berättelsen kring varifrån vi kommer och varför vi gör det vi gör idag. Ett nutida exempel på när kommunen gjort just detta är när man ingick i kommunalt partnerskap med Namibia, där det finns en historisk koppling till upptäcktsresande på 1800-talet.

Håll historien levande

Vänorterna är ett påtagligt exempel på hur Sverige också engagerade sig för att bygga fred och samhörighet efter världskrigen, i den gemensamma önskan i att aldrig låta krigens fasor hända igen. Mot bakgrund av den samhällsutveckling vi ser idag, med främlingsfientliga partier som gör intåg i parlament runtom i Europa, finns här också en viktig anledning hålla historien levande.

Jessica Vacklid

Internationell samordnare

Källor

Muntliga

Samtal med styrelseordföranden för Föreningen Norden i Vänersborg, Lars-Erik Blomgren (2014-05-14)

Skriftliga

”Venskabsbykøeden på vej ind i år 2000 – Rapport over konferencen på Christianslyst den 25-28 oktober 1992.” Dagfinn Larsen m.fl.

Protokoll fört vid sammanträden med A.U. för Lokalavdelningen av Föreningen Norden i Vänersborg den 25 nov 1946, den 6 februari 1947 och den 20 april 1949.

Styrelseberättelse över verksamheten och förvaltningen inom lokalavdelningen av Föreningen Norden i Vänersborg år 1945 och år 1949.

Protokoll vid styrelsemöte 2013-06-28, vänortsstämma Åland

”För nya tag i vänortsarbetet”. Bo Andersson, generalsekreterare Föreningen Norden.

”Medlemmarnas vänortsarbete, våren 2011”. Sveriges Kommuner och Landsting, Internationella sektionen. Författare: Louise Andersson, statsvetare, Göteborgs Universitet.

Mejlkorrespondens med internationell samordnare i Norrköpings kommun; Sara Meyer (2014-05-12).

Programmet Ett Europa för Medborgarna, Programguide januari 2014. Genomförandeorganet för utbildning, audiovisuella medier och kultur (EACEA).

Internet

www.twinning.org (2014-07-13). Webplats om europeiskt vänortssamarbete som drivs av CEMR, de europeiska kommunal- och regionförbundens samarbetsorganisation.

www.norden.se (juli 2014). Föreningen Nordens hemsida.